

Koga li branje pač ne veseli,
Oktobra ta najprijetnejši čas!

V jeseni vsak le njega si zeli
In občuduje trte mili kras.

Ajdo rodno žanjite žanjice;
Repo, peso, zelje in korenje
Brž si skrbno spravljajte ženice,
Zakasnelo vsejajte semenje.

Vekoslav Stampar, kletar, Ptuj.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Notranjpolitičen položaj je poostren do skrajnosti. Radikalna vlada si z vsemi obljubami in ugodnostmi ne more pridobiti trajne pomoči Nemcev in Turkov. S svojimi «zavezniki» mora sklepati posebne kupčije od slučaja do slučaja, od enega glasovanja do drugega. Ob priliki razprave glede Reke so nekateri govorniki opozicije primerjali samoradikalno vlado z italijanskim fašističnim režimom. Ta primerjava popolnoma odgovarja in radikali se po svojih listih bavijo tudi z načrti, kakoršne izvaja Mussolini v Italiji. Izredni ukrepi se pa ne priporočajo samo po listih, temveč z njimi se bavi tudi vlada na tajnih sejah.

Vlada obljublja svojim poslancem nove volitve po novem volilnem zakonu, ki bi osigural ogromno večino srbskih mandatov. Govori in piše se, da mislijo celo državo pretvoriti v eno samo volilno okrožje, ki bi bilo razdeljeno na 33 volilnih okrajev. Liste, ki bi dobile v volilnih okrajih relativno večino, bi naj dobile dve tretjini vseh poslancev. Radikali se bavijo z načrtom izglasovati najprej proračun, potem novi volilni zakon, nato pa razpustiti parlament. To so seveda zelo drzne spekulacije, ker bi bilo težko sprejeti tak volilni zakon in ker tudi ni verjetno, da bi krona pod takimi okolnostmi režimu poverila nove volitve.

Med radikalnimi poslanci je precej močna kmetijska skupina, ki vedno ostreje nastopa proti raznim ministrom. Na raznih konferencah ne pride do soglasja in prvaki kluba si nepokornih članov ne upajo izključiti, ker se boje razburjenja med volilci.

V Zagrebu snujejo razni advokati in politiki, ki že imajo več strank in še več političnih neuspehov za seboj, neko novo stranko, ki naj bi šla srednjo pot ter posredovala med centralisti in pa med opozicijo.

Sredi tega mesca bo skupna konferenca naše in avstrijske komisije glede obmejnega prometa in drugih obmejnih zadev.

V ponedeljek je bila podpisana pogodba z Grčijo glede našega dela solunskega pristanišča. Grčija odstopi naši državi za 50 let prostor 24.000 kv m, ki je sicer pod grško vlado, a se smatra kot SHS carinska oblast.

BOLGARIJA.

Bolgarska vlada je udušila upor in se pripravlja sedaj na volitve. Čas se ji zdi za to posebno pripravljen. Ječe so polne nasprotnikov gospodske vlade, sodišča — redna in izredna — delujejo s polno paro in do tedaj, ko se bodo šteli volilni glasovi, bo vlada še mnogo svojih nasprotnikov poslala v smrt in pa poglala v beg. Ob koncu vstaje je bilo od vladnih čet pobitih nad 6000 upornikov.

NEMCIJA.

Vlada je predložila državnemu svetu in državnemu zboru pooblastilni zakon. Nekateri listi so vladni predlog prinesli v posebnih izdajah. Predlog predvideva pooblastila za vlado, da sme za bližnjo bodočnost potom uredb izdajati zakonske določbe gospodarske in socialne vsebine, v kolikor to nujno zahteva ureditev gospodarsko-socialnih razmer v državi. Vlada pri tem ni vezana na obstoječe zakone in tudi ne na določbe državne ustave. Mora pa uredbe nemudoma predložiti državnemu svetu in državnemu zboru, ki imata pravico vsako uredbo potom navadno večino razveljaviti. Najkasneje s 31. marcem 1924 izgube vse te izjemne uredbe svojo pravomočnost. — Državni svet je ta predlog sprejel in tako je ukinjena ustava.

Bavarska je središče monarhističnega gibanja, Saško pa imajo v rokah socialisti in komunisti, ki bi stopili celo v socialistično vlado, če se ugodni njihovim zahtevam po osnovanju rdečih čet, ki bi nastopale proti monarhistom.

Nemška valuta je sedaj najnižja na svetu. Za en dolar se plača 900 milijonov mark.

PREVRATNI POSKUSI.

Španiji sledi Portugalska. Kakor španski generali, tako so se hoteli tudi prvaki konservativne stranke na Portugalskem polastiti državne oblasti. Za čas prevrata so si izbrali zadnje dni pretečenega tedna, ko je prvaki njim nasprotne stranke kot ministrski predsednik prevzemal vlado. Bilo je nekaj bombnih napadov, promet se je ustavil in še danes ni pravih poročil o koncu tega prevratnega poskusa in o notranjem položaju Portugalske.

S prevratom so nadalje poskusili tudi pristaši turškega sultana, ko so novi voditelji Turčije — kemalisti — pripravili novo, moderno in republikansko ustavo. Na čelu sultanistov so stali bivši visoki oficirji in visoka mohamedanska duhovščina. Ta upor je popolnoma udušen. Ker imajo kemalisti velikansko ljudsko večino na svoji strani, se najbrž tudi ne bo ponavljal.

NAŠE PRIREDITVE.

Tombola Udruženja vojnih invalidov v Mariboru se vsi dne 14. oktobra na Glavnem trgu ob 2. uri popol-

odne, ne 7. oktobra, kakor je bilo prvotno poročeno. Vsi p. n. pridobitni sloji se naprošajo, da pomagajo vsak po svoji močnos. z različnimi dobitki itd., ker gre vendar za vojne žrtve, ki so izgubile v svetovni vojni svoje ude, dravje, eksistenco ter sploh svojo blagostanje, ki so ga preje imele. Udruženje vojnih invalidov, podružnica Maribor.

Udruženje vojnih invalidov, podružnica Maribor, priredi dne 21. oktobra t. l. — za Sv. Martin in okolico — vinsko trgatve z godbo, v gostilniških prostorih gospoda Berlinger Jožefa v Vešici št. 13, z vsemi k stvari spadajočimi zabavami. Začetek ob 11. uri dopoldne. Za prvovrstno kuhinjo in pijače je preskrbljeno. K prav obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Udruženje vojnih invalidov, podružnica Maribor, priredi shod pri Zgor. Sv. Kungoti pri Mariboru, dne 21. oktobra 1923 v gostilniških prostorih gospoda Vau-potič ob 3. uri popoldne. Vsi organizirani člani se pozivajo, da se shoda polnoštevilno udeležijo, ker so se določili nekateri novi poverjeniki (zaupniki!) in je torej shod važnega pomena. Udruženje vojnih invalidov, podružnica Maribor.

Prostovoljno gasilno društvo v Račjem priredi v nedeljo, dne 14. t. m. ob 2. uri popoldne vinsko trgatve z mnogobrojnim sporedom. Ker je čisti dobiček namenjen v nabavo gasilnega orodja, se pričakuje od strani sosednih društev in prijateljev tega društva obilen obisk. — Odbor.

Tedenske novice.

Prosvetna krivica, ki je ne bomo prenesli mirno. — Ze pod rajno Avstrijo so se borili naši slovenski poslanci na Dunaju na vso moč, da bi bili priborili Slovence lastno vseučilišče v Ljubljani. Avstrija se je bala slovenskih izobražencev in radi tega nam ni marala dovoliti lastne visoke šole. Po preobratu je bilo prvo delo naših voditeljev — osobito blagopokojnega dr. Verstovškega, da so nam osnovali v Ljubljani lastno visoko šolo (univerzo). Poklicali so na to naše vseučilišče najboljši profesorje in šola se je razvijala, da razcvetala in je bila v naši državi, pa tudi drugod glede učnih moči in učencev na najboljšem glasu. Količnega vsestranskega pomena je za nas Slovence, da imamo v svoji lastni sredini visoko šolo, bo pač uvidel vsakdo, kateremu je količjak za visoki napredek našega vedno preganjanega in zastavljenega naroda. Veselo je bilo tudi sedaj nekaj let sem, ker smo imeli našo slovensko visokošolsko mladino takorekoč doma — v Ljubljani, kjer se ni mogla od-tujiti narodu. Dolej največji ponos Slovenije je bila ljubljanska visoka šola. Tudi iz finančnega ozirja smo Slovenci popolnoma upravičeni, da smo se postavili glede vseučilišča na lastne noge, ker plačujemo glede prebivalstva in obsega Slovenije v Beograd in za druge kraje skoro največ davkov. Prepričan je vsak Slovenec, ako bi mi imeli avtonomijo, bi z ljubljansko visoko šolo izgledalo malo drugače, kakor pa danes pod nesrečno centralistično upravo. Od kupljene ustave sem čutilo mi Slovenci vsak teden, da Beograd nima za nas Slovence razumevanja, ne ušes za naše težnje in zahteve in skoro nikoli ne denarja, dasiravno ga plačujemo toliko v beograjsko — za celo državo skupno blagajno. Znano nam je tudi iz obilne izkušnje, kako hočejo naši centralisti iz raznih pokrajin države vse prenesti v Beograd in to na način, v prosvetnem in gospodarskem oziru vse združiti v Beogradu in Srbiji. Mi vemo, zakaj tako, pa tudi oni znajo, zakaj tako postopajo — ker imajo od centralizacije ogromen profit. Ravno včeraj je prineslo časopisje za nas Slovence vest nove krivice glede našega ponosa — ljubljanske visoke šole. «Slovenec» javlja iz Beograda od 9. oktobra: Člen 83 predloženega finančnega zakona za leto 1923-24 se glasi: Minister za prosveto se pooblašča, da ukine katoliško bogoslovno in zdravniško fakulteto v Ljubljani. Da se nam bo zgodila ta nečuvana krivica pri vsem vestnem in gorostasnem plačevanju davkov, se imamo zahvaliti samostojnim in demokratom, ki so izročili svojčas Slovenijo popolnoma izrabljanju srbijanskega centralizma. Kakor hitro so naši poslanci v Beogradu zvedeli zgoraj omenjene nakane vlade, so ostro ngovarjali proti tej novi krivici. Z vednim odvzemanjem naših komaj pridobljenih pravic Beograd nikakor ne bo napravil v državi miru in reda, ampak centralisti bodo ustvarili s takim postopanjem politično in gospodarsko ozračje, ki bo onemogočilo vsak sporazum med SHS plemeni. Razmere v naši državi se razvijajo v vsakem oziru mesto navzgor — navzdol.

Občni zbor Županske zveze za Slovenijo se vrši v nedeljo, dne 28. oktobra 1923 v Celju v virtni dvorani hotela pri-belem volu. Pričetek točno ob 9. uri pred-poldne. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo tajništva o poslovanju in organizaciji. 3. Poročilo o denarnem in gmotnem staju. 4. Določitev članarine za naslednje poslovno leto. 5. Sklepanje o izdajanju samostojnega glasila. 6. Prireditve županskih tečajev v prihodnji poslovni dobi. 7. Predavanje: a) davčna politika občin, b) župan kot uradna oseba. 8. Sklepanje o resolucijah. 9. Slučajnosti, razni predlogi in nasveti. Opomba: Po § 10 društvenih pravil sklepa občni zbor veljavno, če je navzočih 40 vpisanih članov. Če bi ne bil obč. zbor sklepčen ob določenih uri, se vrši pol ure kasneje občni zbor, ki bo z navzočimi člani sklepčen ne glede na število udeležencev. Odbor. — Opozorjamo udeležence obč. zbora, ki bodo prihajali v Celje z jutranjimi vlaki med 7. in 8. uro, da je ob 8. uri v župnijski cerkvi v Celju sv. maša.

Udeležencem letošnjega občnega zbora Županske zveze! Po sklepu lanskega občnega zbora bo odslej vsakoletni redni občni zbor — menjaje se — enkrat v Ljubljani, drugič v Celju. Letos pride torej vrsta na Celje.

Upamo pa, da to u. o. oviralo članov tudi iz bolj oddaljenih krajev bivše Kranjske, ker so se tudi sodeželani iz bivše Stajerske v nad vse častnem številu udeležili prejšnjih dveh občnih zborov v Ljubljani. Res je letos vožnja po železnici znatno dražja. Zato smo prosili ministristvo saobračaja, da nam dovoli za udeležence občnega zbora polovično vožnjo. Upamo in pričakujemo, da bo naši prošnji ugodeno. Če pa vzlic pričakovanju prošnja ne bo ugodno rešena, potem imamo še en vzrok več, da se kljub žrtvam zavedamo važnosti take organizacije, kot je Županska zveza, in se udeležimo občnega zbora polnoštevilno.

Shod naše stranke v Gor. Radgoni. Pri nas se vrši v nedeljo, dne 14. oktobra po osmi naši politični shod SLS. Govori poslance dr. Hohnjec. V slučaju, da je isti izrečno zadržan, govori drug poslanec o političnem položaju v državi. Somišljeniki, pridite na shod! Ob tej priliki lahko podnesete g. poslancu svoje prošnje! — Okr. tajništvo SLS v Gor. Radgoni.

Guštanj. Strokovni shod Jugoslovanske strokovne zveze se vrši v nedeljo, dne 14. t. m. ob 9. uri dopoldne v dvorani gostilne Fr. Lečnik v Guštanju. Pride govornik iz Maribora. Krščansko-socialno misleče delavstvo se vabi na udeležbo.

Puceljeve dnevnice. Zadnji «Kmetijski list» piše: Sedaj, ko ljudstvo pritiska vse večje pomanjkanje in narodna skupščina ne dela ničesar za zmanjšanje bede, temveč jo še povišuje z novimi davki, misli zvišati dnevne dnevnice poslancem. K temu je vsaka beseda preveč. — Seveda, ker je, tedaj, ko se je glasalo o dnevnicah, bil slabostojni poslanec Pucelj korajžno doma, ker se je bal glasovati. Poslanci Jugoslov. kluba pa so glasovali proti zvišanju. Pri dvanajstih ni Pucelj nič govoril proti. Proti kuluku ni znil ne besedice. Ko je bilo glasovanje, je Pucelj, namesto da bi v zbornici proti glasoval, hujskal doma volilce proti SLS, češ, da je ona kriva vsega hudega in novih davkov. Resnice pa ne pove, da je vsega tega kriva slaba ustava, za katero so glasovali samostojni poslanci. Hujskati je prijetno, kaj ne? A glasovati proti vladi, to je hudo, ali ne, g. Pucelj? Vladi se človek zameri, potem pa ako bi kazalo biti minister, pa bi duhoviti g. Pucelj ne prišel več na vrsto, to bi bilo prehudo za samostojnega generala.

Pucelj in resnica. V državnem zboru je dne 4. okt. edini samostojnej Pucelj bahato trdil pred vsemi poslanci, da je njegova žena preprosta kmetica in kmetijska hči. Puceljeve besede so tako zvenele, kot bi edina Puceljeva držala gospodinjstvo in gospodarstvo v Sloveniji po koncu. Mi bi tega ne omenjali, a ker Pucelj in «Kmetijski list» venomer kričita, da «klerikalni» časopisi pišejo neresnično čez slabostojneže, pribijemo, da je Puceljeva žena hčerka sodnika, torej uradniška hči, katera se je v mladosti z njim vred podala na daljno pot v Ameriko. To sicer nič ni hudega, a da samostojni zopet ne bodo lagali, beležimo to vest našim čitateljem.

Srbijansko časopisje o kuluku in naše stališče. Izpod peresa gospodarskega strokovnjaka smo prejeli sledeče pametne vrste: Srbijansko, pred vlado klečeplazno časopisje piše o kuluku: «Za narod je bolje, da gre na tlako in sicer spomladi in jeseni ob času najhujšega dela in doma naj zaostane tedaj setev in vse.» To zamore samo tisti, ki cel čas lenuhari. Trgovec in obrtnik bosta zaprla svoje trgovine za 14 dni in šla na kuluk. Kako imenitno bo vse to. Vsak vzame seboj kramp in lopato, uredili se bodo oddelki in marširali na delo. Cestarjev ne bo treba, čemu neki. Ceste, ki jih bomo popravljali s kulukom, bodo tako izginile česoma, torej le proč s cestarji, ki so tako masno plačani, da do-bijo na mesec skoro 400 K. Kdo bo potem trebil odvodne grabice, snajil cesto itd.? Srbi menda tega sploh ne poznajo in ne vejo, da je delo na cesti leto in dan. Ne samo jeseni in pomladi se posiplje cesta, tudi čez leto se mora vedno o pravem času po nalivih itd. popraviti, sicer gre vse po zlu. In davka potem ne bo treba plačevati. Jaz pa pravim, niti vinarja manj ne bo potem davka, ves denar pa, ki je sedaj namenjen za ceste, bo romal v nenasitno žrelo beograjske blagajne. Naravnost rajski časi nas torej čakajo. Razlike bo prav malo, delal bo tisti, ki plača 100 dinarjev zemljiškega davka ravno tako kot oni, ki plača 300 dinarjev, a oni, ki plača čez 100.000 dinarjev davka, ta je dolžan dati 50 delavcev, ali pa plačati po 20 dinarjev na dan za 1 delavca. To se pravi, tisti veleposestniki, ki plačajo tisočkrat toliko davka, kakor kmet, dajo samo 50krat toliko delavcev. Po domače bi se pač to reklo: ti kmet, le garaj, veleposestniki, graščaki in tovarnarji se bodo pa oddah nili! Potem pa še Srbi trdijo, da nas kuluk ne vrže nazaj za celo stoletje. Ko bi v kaki napredni državi kak parlamentarec samo sprožil kak tak zakon, gotovo je, da bi sfrčal na prosto iz parlamenta. Pri davku so vendar vsi enakomerno obdavčeni z dokladami, pri kuluku pa taka razlika. Pisec teh vrst je v Galiciji vodil pri delu velike oddelke domačinov-civilistov, ki so se kak teden pobrali skupaj in popravili, oziroma napravili kako cesto. Sto teh ljudi kljub vsemu priganjanju ni naredilo za dobrih deset delavcev. Tudi naši kulukarji bodo delali, da se bo vse kar kadilolPriganjali pa bodo, kdo neki? Za priganjače bodo imenovani samostojni in radikalni pandurji, ki bodo kakor nekdanj valpeti s palico vbijali ljudem ljubezen do kuluka. Le tako naprej, gospodje vlastodržci! Tako boste postali med ljudstvom res priljubljeni in mogoče, da koncem koncev še doživite kako veliko razočaranje.

Kredit za ceste v državi in Slovenija. Celotni letošnji kredit za ceste v državi znaša po letošnjih dvanajstih 74 milijonov dinarjev. Če pa primerjamo, kako se je ta kredit porazdelil med posamezne pokrajine, vidimo, da je Slovenija dobila samo malenkostno vsoto 2.800.000 D, Bosna in Hercegovina, približno tako velika kakor Srbija, pa samo 5.000.000, Hrvatska samo 2.550.000 D. Iz tega

primerjanja sledi, da se ni za vse pokrajine v državi enakomerno skrbelo. Vedno slišimo isto opazko, češ, mi Slovenci imamo krasne ceste; toda opetovano moramo pribiti, da si je te ceste narod sam zgradil in da danes te ceste niso več v istem stanju, ker se ne skrbi za nje v istem razmerju kot poprej, in da te lepe ceste, katere si je narod sam napravil, vsled tega vedno bolj propadajo.

Nujna potreba novih cest v Sloveniji. Gospod poslanec Davorin Krajnc je zahteval iz vojaških ozirov v zbornici zgradbo sledečih cest: Koprivna—Solčava, Črna—St. Vid—Soštanj in cesta Vinica—Preloke—Senič—Kot. Prvi dve cesti sta nujno potrebni. Prvo je treba narediti, drugo pa popraviti. Poglavitna važnost prve leži v tem, da bi vezala Stajersko s Koroško, ker bi bil sicer tisti majhni del Koroške, ki je po plebiscitu ostal še v naših rokah, popolnoma odrezan od naše države. Ta cesta je pa važna tudi za to, ker bi šla ob meji, in je tedaj tudi iz vojaških ozirov nujno potrebna za slučaj, da pride v bodoče do kakega spora z Nemško Avstrijo. — Pa tudi na tretjem mestu imenovana cesta, ki veže Hrvaško in Slovenijo, je istotako vojaškega pomena, vsled česar bi bilo na vsak način nujno potrebno, da se jo popravi. Imamo pa še eno cesto, ki veže celo Slovenijo in obmejne ceste na Kranjskem in ki gre iz Maribora skozi Celje, Vransko, Kamnik, Ljubljano, ki je istotako strateškega pomena in bi jo torej tudi iz tega razloga trebalo ohraniti v dobrem stanju. To je bila pred vojno prekrasna in naravnost vzorna cesta. Toda, če jo danes pogledamo, je taka, da se Bog usmili. Človek bi si lahko pri belem dnevu na tej cesti nogo zlomil. In zakaj? Zato, ker država prav nič ne skrbi, da bi se vzdrževala v tistem sanju, kakor je treba.

Cesta St. Ilj—Velka—Apačka kotlina pred konečno rešitvijo. Dne 20. septembra se je v Ljubljani vršila oddajna licitacija za zgradbo te ceste. Zglasili so se štiri ponudniki in sicer: 1. Stavbena družba d. d. v Ljubljani, 2. Jugoslovansko inženirsko podjetje v Mariboru, 3. Gradbeno podjetje in tehnična pisarna ing. Al. Hrovat, 4. mestni stavbenik Jaroslav Breuer. Ministrstvo gradjevin ima določiti, katera tvrdka dobi izvršitev te zgradbe. Gradbena direkcija ima za čas od 1. oktobra do 31. januarja 1923 pripravljenih 625.000 D za to cesto. V proračunu za leto 1924 pa je določenih 2 milijona dinarjev, manjkajoči znesek pa se zanese v proračun za leto 1925. Kakor izvemo iz Beograda, bo ministrstvo oddajo del kmalu izročilo tvrdki. Nova cesta bo široka 6 metrov ter bo tekla skozi občine St. Ilj, Ceršak, Sečnica, Lilaški vrh, Sladki vrh, Šmart in Velko. Tu se bo zvezala s cmureško cesto. Kamen za zgradbo se bo jemal iz kamenoloma g. Hornicki na Kresnici in iz Gor. Cmureka. S to cesto dobijo gornje Slovenske gorice dobro cestno zvezo med Radgono, Cmurekom in St. Iljem, oziroma Mariborom.

Mariborske novice. Kakor že omenjeno v zadnjem «Gospodarju», je slavil naš mariborski Orel v soboto večer in v nedeljo svojo 15letnico. Ob tej priliki je bila tudi svečana blagoslovitev nove orlovske zastave. Nova zastava mariborskega Orla je krasno delo in naši Orlji so lahko ponosni na njo. Zastavo je med lepim nagovorom blagoslovil g. škof dr. Karlin. Na orlovsko slovesnost je sodeloval tudi ljubljanski vladika dr. Jeglič, ki se je udeležil slovesnosti v stolni cerkvi, manifestacijskega zborovanja predpoldne in večerne orlovske akademije pri Götzu. Celotna orlovska prireditev je bila nekaj svečanostno-lepega, pristranskega ter vspešnega. Ob tej priliki so naši Orlji pokazali, posebno z izbornim uspehom akademije, kaj za znajo in da je naša javnost res tudi lahko ponosna na nje. Cela slavnost se je vršila v popolnem redu in tudi nasprotniki niso izzivali ali kalili miru. — V ponedeljek večer je bilo v Gambrinovi dvorani zborovanje naše stranke. Govoril je o političnih razmerah g. poslanec Franjo Zebot. Zborovalcev je bila dvorana nabito polna. Zaključek shoda je bila navdušena zahteva vseh, naj se Jugoslovanski klub bori tudi za naprej za pravice slovenskega naroda z ono žilavo neustrašeno kot dosedaj.

Smrt je blag mladenič. Iz Slivnice pri Mariboru poročajo: Tukaj je 2. oktobra umrl po kratki in mučni bolezni, prevlečen s sv. zakramenti mladenič Franc Pahlič, delavec v tovarni olja g. J. Bezjak v Framu. V najtežji mladeniški dobi, v 28. letu ga je kruta smrt vzela staršem, katerim je bil velika opora. Bil je tih in miren fant, član framske Marijine družbe, ter naročnik «Slov. Gospodarja». Naj v miru počiva!

Roparji ob meji. Pred nekaj dnevi je bila blizu železne Kaplje ob avstrijski meji napadena in oropana neka ženska. Roparja sta jo slekla do gola, jo privezala ob drevo ter nato pobegnila. Orožnikom se dolgo ni posrečilo izslediti predrznih roparjev. Slednjič pa sta jo prišla v roke pravice. Rop sta izvršila Alojz Kranjc iz St. Vida in njegova priležnica Marija Čizek. Obo sta bila izročena sodišču v Slovenjgradcu. Obstoja sum, da imata na vesti še več drugih zločinov.

Pogreb priljubljene žene pri Sv. Martinu na Pohorju pri Slov. Bistrici. Dne 27. septembra 1923 je umrla po dolgi mučni boleznii velepos. v Frajhajmu Li. za Kapun, pd. Vranjek. Pogreb, katerega je vodil č. župnik Sinko, se je vršil dne 29. septembra ob 11. uri. Rajnka je bila vseobče priljubljena, kar je najbolje dokazal veličastni pogreb, kakoršnega še smartno ni videlo, ter obila udeležba domačinov. Prihiti so jo spremiti k zadnjemu počitku celo iz Slov. Bistrice gg. Juhart, Kukovič in Pinter. Pogreba se je udeležilo tudi domače, novo ustanovljeno gasilno društvo, s svojo godbo na čelu pod vodstvom gospoda načelnika Leopolda Vorša. Na domačiji je v lepem govoru opisal gospod Leopold Vorša življenje rajnke, ter se od nje z ganljivimi besedami poslovil. Na grobu je govoril č. g. Sinko, ter se poslovil od nje kot članice Marijine družbe, bla-

go rajnko ohranimo v trajnem spominu, ter jo priporočamo v molitev.

Protest krajevnega odbora SLS pri Sv. Benediktu v Slov. gor. Krajevni odbor SLS je na svoji seji dne 30. septembra protestiral proti prevelikim davkom, ki so povzročili velikansko razburjenost med ljudstvom. Pričakovati je, da drugo leto pride še novo povisanje, česar se ljudje opravičeno bojijo, ker jim ne bo mogoče zmagati ogromnih davčnih bremen. Istotako protestira proti vpeljavi kuluka in proti odpušcanju slovenskih in hrvaških častnikov iz vojske.

Dva vloma. V Veržeju, okraj Ljutomer je bilo vlomljeno dne 27. septembra predpoldne v hišo posest. Ivana Šanaja. Zločinec je odnesel nove moške ševročevlje in zlato žensko urico, usnje, podplate itd. Zvečer istega dne je pa bilo vlomljeno v Veržeju v zadrugi v stanovanje trgovca Lorbeke in odnešeno 28.000 K in razno perilo. Sumi se, da je oba vloma izvršil prejšnji Sonajev hlapec, 19 letni Janko Šegula iz Logarovc, ki je v spomladi tega leta že enkrat okradel svojega gospodarja, ter bil radi te tatvine zaprt, a sedaj amnestiran. — Pri Sonaju ukradena urica ima na pokrovu graviran monogram M. K., v zadrugi okradeno perilo pa ima monogram M. N. Svari se pred nakupom ukradenih stvari. Orožništvo ga pridno zasleduje.

Zalostna novica iz Studenic. Umrla je 30. septembra vzorna in od vseh spoštovana mati, vdova Marija Špec. Veljajo ji lahko svetopisemske besede: «Kdo bo našel močno ženo... N. v m. p. Njeni dve hčerki sta nabrali na sedmini 154.50 D za zvonove župne cerkve. Bog plačaj vsem!

Cerkvena slovesnost pri Sv. Petru v Sav. dolini. — Pretleko nedeljo, dne 7. t. m. smo pri nas obhajali desetletnico blagoslovitve novega velikega oltarja, kakor tudi dveh zastav Mladeniške in Dekliške Marijine družbe. Pritrkovanje zvonov in sviranje domače orlovske godbe je slovesno naznanjalo začetek sv. opravila. Pod razvitjem obeh praporov so Orli v krojih in mladi Orličji tvorili špalir okoli oltarja, kot častna garda kraljice Marije. Domači gospod župnik dr. J. Jančič nam je v vznesenih besedah živo postavil pred oči oni dan novega leta, ko se je porodila ideja po potrebnem novem oltarju ter razširjenju templja božjega. Prebral nam je imena vseh onih umrlih velikodušnih faranov, brez kojih bi se ta obletnica prav gotovo ne vršila. — Veliki oltar je umetniško izdelan iz raznobarnega marmorja ter je krasna naša lepe in mične cerkve. Na to se je vršila zahvalna sv. maša in ob zvokih godbe ter v veliko veselje in radost vseh občanov se je ta lepo uspela slavnost končala.

Toliko v pojasnilo. Iz Dola pri Hrastniku nam poročajo: Ker naš gospod ravnatelj Gnus večkrat predbaciva raznim občanom, od katerih so bili nekateri svoječasnno njegovi učenci, nehvaležnost, ker nočejo vsega podpisati in storiti, kar on hoče, se nam zdi potrebno javno povedati, zakaj se je toliko naših občanov od gospoda ravnatelja Gnusa odtujilo. Gospod ravnatelj se bo gotovo še spominjal, da je bil pred kakimi 25 leti izredno prijazen sprejet od naših občanov in da so mu šli na roko, kar jim je bilo mogoče. Takrat pa gospod ravnatelj po mišljenju in delovanju ni bil to, kar je danes. Svoječasnno je bil odbornik Bralnega društva in Dolske posojilnice. Obe ti organizaciji pa nista imeli namena širiti in podpirati takozvano «napredno» misel, ampak delovati po katoliško narodnem smislu. Odkar pa je gospod ravnatelj oskrbel, da so se duhovniki in odločni pristaši katoliške misli izrinili iz Bralnega društva in Dolske posojilnice, so seveda občani začeli kazati drugačno lice proti gospodu ravnatelju. Odkar pa so celo starši slišali razne pritožbe o gospodu ravnatelju Gnusu iz šole, je odtujenje članov še veliko bolj napredovalo. Saj se bo gospod ravnatelj še gotovo spominjal, kako je v šoli razlagal opično teorijo ter opisoval cerkvene svetinje in lurske čudeže in kako je šolskim otrokom nasproti črnil Slovensko ljudsko stranko, dasi politika vboče ne spada v ljudsko šolo. Naj gospod ravnatelj popravi, kar je v tem oziru zagrešil na Dolu in naj svoje mišljenje in delovanje zopet usmeri v ono smer kakor ob njegovem prihodu in lahko mu zagotovimo, da bo užival večji ugled na Dolu, kakor danes, če tudi nikdar več tako, kakor svoječasnno. Toliko v pojasnilo, da ne bo gospod ravnatelj Gnus očital raznim občanom nehvaležnosti. Več občanov.

Zanimivosti iz Dobrne pri Celju. Pretekli teden je pogorela hišica dobrega našega somišljenika Kranjca. Zažgala je brčkone zlobna roka. Škoda je občutna. — Občina je napravila kanalizacijo na trgu v vasi in prenovila mrtvašnico. — Bralno društvo pripravlja lepo igro: «Mlinar in njegova hči».

Novi zvonovi za rajhenburško podružnico Vseh svetnikov, Sv. Antona, Sv. Pavla, Sv. Ahaca in Sv. Janeza so bili blagoslovljeni dne 2. oktobra. Potem so jih na krasno okinčanih vozovih odpeljali na omenjena mesta, katerih sprejem bodo še posebno prihodnje nedeljo obhajali. Naši grički bodo zopet zopet oživeli, ker so za časa vojne tako nemo zrl na ljubitelje zvonjenja. Zopet bodo zvoniki ličnih cerkvice zlasti Vseh Svetnikov se oglašali ter pozdravljali dobro in tolikanj požrtvovalno ljudstvo. Rane, ki jih je vsekala svetovna vojna vsled ugrabljenih zvonov, so v naši župniji, skoraj vse zaceljene. Izmed 11 podružnic edino dve dve cerkvi sta še brez zvonov in sicer Sv. Križ in Sv. Boštjan. K eni namreč, k Sv. Križu še dobimo zvone, Sv. Boštjan je pa poleg nove Lurske cerkve, za katero nima toliko pomena. Znanci, prijatelji, domačini, kličemo pristrčno vsem: pridite poslušat radostne glasove zvonov v domovini.

Ze imamo sneg. Časopisje poroča o deževju, ki je zadnje dni takorekoč preplavilo vse kraje srednje Evrope. Rad bi obilnega jesenskega deževja so nastopili še takoj v jeseni precej mrški dnevi, o slojki občutljivo mrazu

noči. Še ta teden so se raznesle vesti, da je pobelil sneg okolico mesta Varaždin. Velik sneg je zapadel v okolici Marija Zell v N. Avstriji.

Dan železniških nesreč v Vojvodini. V soboto, dne 6. oktobra t. l., so se dogodile v Vojvodini tri železniške nesreče, pri katerih ni po sreči nihče izgubil življenja, toda mnogo potnikov je bilo ranjenih in škoda je zelo velika. Prvi se je ponesrečil ekspresni vlak Budimpešta—Subotica. Vsled gnilih tračnic je skočila lokomotiva in več vagonov v neposredni bližini Subotice iz tira. Težko ranjen je bil pri tej priliki naš kurir, ki je nosil iz Budimpešte akte v Beograd. Škoda presega 5 milijonov dinarjev. — Druga nesreča se je pripetila istega dne na progi v bližini Sente. Osební vlak je moral vsled defekta na lokomotivi obstati na progi pred postajo. Takrat pe je pridrvel Simplon-ekspres iz Subotice. Strojvodja ekspresnega vlaka ni opazil osební vlaka na progi in je zavozil naravnost v njega. Ranjenih je bilo mnogo potnikov, razbit pa je celi osební vlak. — Tretja nesreča se je isto soboto dogodila na postaji blizu Velikega Bečkereka. Osební vlak je vsled napačne postave kretnice naletel na tovorni vlak, ki je stal na kolodvoru. Strojvodja osebnega vlaka in osem potnikov je bilo nevarno ranjenih, večje število potnikov pa lažje poškodovanih.

Zahvala. Iz Nove Štite pri Gornjemgradu nam poročajo: Šmiklavžka okolica se prav lepo zahvaljuje vsem onim, ki so darovali za nove zvonove pri podružnici sv. Miklavža. Pristrčna zahvala tudi fantom, ki so postavili mlaje in dekletom, ki so pletla vence. Vsem požrtvovalnim darovalcem: bodi Bog plačnik!

Gospodarstvo.

KONGRES GLAVNEGA ZADRUŽNEGA SAVEZA V CELJU.

Zadnji petek, dne 5. oktobra se je vršila v Celju v mestni hranilnici glavna skupščina (občni zbor), v soboto, dne 6. oktobra pa kongres Glavnega Zadrúžnega saveza (Glavne zadrúžne zveze). Glavni Zadrúžni Savez je zveza vseh Zadrúžnih zvez v Jugoslaviji. V njej so včlanjene tri slovenske Zadrúžne zveze z 802 zadrugami (med temi je najmočnejša naša Zadrúžna zveza v Ljubljani, ki ima 537 zadrug), 5 hrvaških Zadrúžnih zvez s 1177 zadrugami in 4 srbske Zadrúžne zveze s 1633 zadrugami; skupaj je včlanjenih v Glavnem zadrúžnem Savezu 3612 zadrug z več kot 600.000 zadrúžniki pri približnem imetju 250 milijonov dinarjev. Na vse veselo dejstvo je, da vlada ravno ravno na polju zadrúžništva, pri katerem so udeleženi predvsem mali kmetje in posestniki, mali obrtniki in delavci tako lepa vzajemnost in soglasje med Slovenci, Hrvati in Srbi: jasno znamenje, da bi se Slovenci, Hrvati in Srbi tudi politično prav dobro sporazumeli, ako bi srbski voditelji-centralisti s pomočjo slovenskih in hrvaških demokratov umetno ne ovirali sporazuma med bratskimi jugoslovanskimi narodi.

Kongresa v Celju se je udeležilo prav lepo število voditeljev zadrúžništva iz vseh delov naše države. Tudi naši severni bratje Čehi in Francozi so poslali svoje odposlance na naš kongres. Kongres je otvoril in vodil dr. Korošec, ki je predsednik Glavnega Zadrúžnega Saveza. Slišali smo pet zanimivih predavanj: 1. O raznih vrstah zadrúžništva v Sloveniji (dr. Basaj). 2. O zadr. zakonu (Miloš Stibler). 3. O zadrúžnem zavarovanju (dr. Cicak). 4. O davčni reformi (dr. Prohaska). 5. O zdravstvenih zadrugah (dr. Kojčič). Za nas Slovence najzanimivejše je bilo predavanje dr. Basaja o zadrúžništvu v Sloveniji. Predavatelj je predal pregled o zadrúžništvu in bistvu vseh vrst naših zadrug: posojilnic, kmetijskih nabavnih in prodajnih zadrug, delavskih konzumnih društev, mlekarških, živinorejskih, strojnih zadrug, zadrúžnih elektrarn, vinarskih in lesničarskih, lesnih, obrtno-produkcijskih zadrug (sivarskih, sodarskih, žebeljarskih) itd. Predavanje o tako lepo razvitem slovenskem zadrúžništvu je zastopnike hrvaških in srbskih zadrúžnih zvez kar očaralo. Največji srbski zadrugar Avramovič je izrekel željo, naj se predavanje o slovenskem zadrúžništvu prevede v srbsko-hrvaški jezik ter razširi po vseh srbskih in hrvaških zadrugah, da se Hrvati in Srbi od Slovencev učijo, kako se dela na polju zadrúžništva! Avramovič je povdarjal še sledeče: Slovenci se zelo množijo, a njih zemljepisne meje so tako tesne. Da kljub temu niso prišli v skrajno bedo, se imajo zahvaliti edino zadrúžništvu. Zadrúžništvo je napravilo iz Slovenije najnaprednejšo pokrajino naše države. Kolika zahvala možem, ki so ustvarili slovensko zadrúžništvo, da se more slovenski narod tudi kljub težkim razmeram tako lepo razvijati! Slava pokojnemu dr. Kreku, ki je vse svoje življenje žrtvoval enemu cilju: da s pomočjo zadrúžništva dvigne blagostanje slovenskega ljudstva!

Dan kongresa Glavnega Zadrúžnega Saveza v Celju je bil za Slovence dan ponosa in priznanja! Naj nam bo to v izpodbudo, da se v bodoče še z večjo vnemo posvetimo zadrúžništvu in potom zadrúžništva ustvarjamo blagostanje sebi in svojim bratom!

IZVOZ NAŠEGA VINA.

Povodom parlamentarne razprave o sklenjeni trgovinski pogodbi med našo in poljsko državo je očital poslanec Bedjanič vladi, da se premalo briga za naše vinogradništvo, ter zahteval, da se sledeče upošteva:

Kakor je znano, poseduje kraljevina SHS nad 200 tisoč ha vinogradov. Na tej površini se pridela v normalnih časih v povprečnem desetletju letno nad 4 milijone hl vina, od katerega množico se porabi 8 milijone hl doma, a 1 milijon hl vina ostane za izvoz, kar znaša v današnji vrednosti najmanj 300.000.000 dinarjev ali dve milijardi kron.